

Abstrakt

Při vzájemné komunikaci na posluchače působí celý komplex jevů, dle kterých mluvčího podvědomě hodnotí a přisuzuje mu určité osobnostní charakteristiky. V této práci jsme se zabývali otázkou, zda do tohoto hodnocení vstupují i fonetické rysy promluvy a jakou mírou dokážou vnímání mluvčího ovlivnit. Jako výzkumný materiál nám posloužily nahrávky 20 mluvčích ve věku od 11 do 15 let, od nichž bylo vybráno celkem 80 zvukových položek. Položky se lišily svou délkou (dvouslabičné vs. čtyřslabičné), existencí v lexikonu českého jazyka (reálná slova vs. pseudoslova) a také v množství řečových problémů, které se v nich vyskytovaly (redukce, asimilace, neplynulosti v řeči atd.). Tato problematická místa byla ještě před tvorbou percepčního testu popsána a opatřena bodovým hodnocením autorkou práce a další studentkou fonetiky. Bodová hodnocení sloužila jako základ objektivního fonetického hodnocení, ke kterému byla později vztažena hodnocení respondentů. Percepční test (s verzemi A a B) byl tvořen vždy 40 položkami a byl rozdělen na 5 částí dle otázek, které se z různých úhlů dotýkaly osobnostních rysů pečlivosti a přijatelnosti. Tyto rysy jsou součástí pětifaktorového modelu osobnosti a dají se zařadit pod faktory svědomitosti a přívětivosti. Celkové odpovědi 32 respondentů ukázaly jistý trend, například v hodnocení ženských a mužských mluvčích nebo v hodnocení jednotlivých typů položek (reálné slovo a pseudoslovo), nicméně korelace mezi fonetickou analýzou položek a subjektivním hodnocením respondentů nalezena nebyla. Podrobnější rozbor se tak zaměřuje na výsledky jednotlivých typů položek, otázek a mluvčích.

Klíčová slova: artikulace, hláskové redukce, pečlivost, přijatelnost, percepční dojem